

Livia Nemțeanu-Chiriacescu:

TREI NOPTI

1. NOAPTE ÎNAINTEA PLECĂRII

Iubite, e ultima noapte pe care o mai petreci lângă mine ...

Mâine poate va fi un altul ... poate

Cine ?

Avem lângă leagănul viselor țigările și vinul.

Mâine ?

Mâine vom fi două cupe sparte care s-au jucat cu destinul.

Mâine ...

Dar până mâine seara aceasta-i a noastră

Poate pentru noi bolta cerului și-a pus haina cea mai albastră,

Poate pentru noi s-a așternut în juru-ne liniștea asta seacă,

Ca să ne privim adânc prin fumul gros și cald care mă-nneacă,

Ca să ne ascultăm sângele ropotind adânc până-n palmele arse,

Ca să ne potolim o clipă sufletele răscolite, stoarse, întoarse

De plugul deznădejdiei.

Iubite, lasa-mă să te privesc în ochi până voi ameți de arșița lor

Să beau iubire din ei, cum aș bea dintr-un izvor

Apă limpede, dulce, înghețată,

Curată, cum ți-e privirea curată.

Sărută-mă aprig, amar, să-mi rămână buzele o rană

Din arșița sângelui lor să mă sorbi ca dintr-o cană,

Umple-ți căușul palmelor cu sânii mei care te-au așteptat ca pe-o binecuvântare

Frânge-mă !

Strânge-mă !

Tare !

Să te simt năvalnic ca o furtună răsucită în mine

Pe tine

Pe tine

Numai pe tine.

Să-mi stăruie în nări mirosul acru de țigară

Să-mi umplu privirea cu tot cerul de-afară

Și când îl voi aduna întreg în strălucirea ochilor mei

Să mă întorc spre tine,

Să te apleci

Și să mi-l iei.

Vezi, iubite, noaptea asta va fi ca nici una alta din viața mea.

(Fără vise romantice, literatură, sfială. Așa,

Sălbatecă și aprigă ca o aventură banală de mahala).

Să mă frâng,
Să plâng,
Zbor
Peste zbor –
Dăruire –
Noapte –
Poveste –
Împlinire.

.....
Măine când vei pleca, noaptea asta va fi doar o amintire.

2. NOAPTE DUPĂ PLECARE

Iubite, a trecut vreme multă de când ai plecat.
Am încercat să te uit
Și te-am uitat.

.....
Ca și în trecut îmi legăn clipele
Desfăcând aripele
Spre lume de vis
Lacătele de la poarta amintirilor, le-am închis
(Când ai plecat
Și când am hotărât că te-am uitat).
Numai că noaptea asta, - ca niciodată –
Poarta amintirilor cu șapte lacăte cetluită
A sfârâmat zalele cu care o țineam încuiată
Și “amintirea” s-a ivit în praguri luminos înflorită.
Știu bine că tu nu ești în odaie ...
Atunci de ce mi-e fața udă ca de ploaie ?
Și nu te simt alături cu ochi de jar și buze înghețate
(Poate-ai murit ...
Poate trăiești ...
Vezi, ... poate) ...
Dar spune-mi de ce ard, de ce mă frâng ?
De ce-mi joacă sfârțul de țigară în mână ?
Pe care zodie păgână
Mi-aplec obrazul chinuit și plâng ?
De ce-mi aleargă ochii-n jur ca după stele ?
De unde stele-n fumul de țigară ?

.....
Dacă nu ești aici, de ce miroase totul a sulfină ?
De ce mi-am așezat păpușa ruptă pe genunchi ?
De ce adie-n juru-mi ca o boare
Tăcerea asta lină
Ce m-a învăluit din cap până-n picioare ?
Mă uit la mâna mea : un ciot de carne înghețată
Și trupul ? Biet trup mâncat de vise și triste împliniri !
Părul vopsit (fiindcă-a albit odată).

Și ochii stinși ... și morți ... și fără licăriri ...
Ochii pe care-odată ți i-ai făcut altar
Și te-ai rugat
În fața lor îngenunchiat
Cucernic ca un preot solitar !
Ochii mei ... iarbă cu mii de licurici ...

De ce le văd dacă nu ești aici ?
Dacă nu ești aici, de ce mi-i tot sufletul rană
Și gândul zboară-ntr-una spre icoană ?
(Eu care n-am mai spus o rugăciune
Din vremuri de demult, din vremuri bune ...)
De ce aștept crispată peste pumni o împlinire
Care-a trecut demult, demult în amintire ?
Iubite, a trecut vreme multă de când ai plecat ;
Am încercat să te uit,
Dar nu te-am uitat.

3. NOAPTE DE PESTE UITARE

Sfârșitul e în mine ca o veste.
Un început cu umbră de poveste.
.....
Ai crescut în mine, iubite, ca un trandafir
Cu rădăcina în inima mea,
Cu seva în sângele meu,
Și-ai înflorit atâția ani în șir
Cu spinii în sufletul meu,
– Pe cerul vieții luminoasă stea,
În gând aureolat și arcuit în mine, curcubeu –
Te-am cunoscut scris în mine ca-ntr-o carte
Și mi-ai smuls luminile ochilor citindu-ți paginile
Creșteau în mine vii, imaginile
Vieții acesteia care ne desparte.

N-am nicio vină dacă azi cu mâini încrețite
Și albite de tristețe, de așteptare și de spasm,
Te chem pe fila asta lângă o arătare de basm
Lângă toți anii bătrâneții gârbovite.
Îmi sună în urechi, ciudat, numele tău “iubite” ...
Cu care te-am chemat și te-am știut
Dela-nceputul care pentru mine-i fără început.
Închid ochii ca să te văd măcar în amintire.
– Lumina anilor mei
S-a acoperit de funigei
De când nepoții spun “bunică”, iar cuvântul “iubire”
Nu mai trece prin odaie șușotit decât de ei. –
Câți ani au nins peste părul întunecat !

De câte ori am fost de-atuncea mamă !
(Copiii mei sunt astăzi de-o seamă
Cu tine
In seara în care-ai plecat).
De câte ori mi-a bătut moartea la geam
Mai ales în anii din urmă ;
Viața aceasta a mea
Amară și grea
Ca o frântură putrezită de ram.
Ani în șir
Mi-am legănat nepoții cu povești molcome și bizare
– Singurul și minunatul bătrâneților bir –
În care un prinț de la Soare-Răsare
A îndrăgit o prințesă de la Soare-Apune,
A scăpat-o de urgia unui balaur,
A luat-o pe calul în spume,
A purtat-o prin lume
Și a dus-o în palatul lui de fildeș și aur.
... “Spune bunică, spune!...”
Și parcă aș fi băsmuit pentru tine,
Într-atât îmi erau gândurile senine
Și tinere, și proaspete, și aromitoare ...
“ ... Vai bunică s-a întors ? Ce bine !”
Și basmul se depăna pentru visele lor fără de păcat
Pline de primăvară și de soare
Cum s-ar fi înșiruit
Pentru gândul tău la fel de curat.
... “Și cum bunică, Făt-Frumos n-a mai venit ?”

Ce ciudat e să fii atât de batrână !
Încât tinerețea să-ți fie un “ieri” atât de departe,
Să-ți tremure amintirea în mână
Ca o veste de moarte.
Să-ți moțâie pe genunchi două capete ciufulite
Care-au adormit lângă basmul lui Barbă-Cot,
Să-ți bată la geamul amintirii trecutul tot
Să repeți cu gândurile înegrite
Amețite
Răvășite
Refrenul stupid pe care l-ai auzit :
... “Și cum bunică, Făt-Frumos n-a mai venit ?”
Refrenul peste care n-a vrut să coboare uitarea,
– Așa cum te-ai rugat și ți-ai dorit –
Ci stăruie-n sufletul meu ca mirarea :
“Și cum bunică, Făt-Frumos n-a mai venit ?”

.....
Sfârșitul e în mine ca o veste ...
Un început cu umbră de poveste.

SIMETRIC

Pe pielea ta albă și crudă, întinsă,
Și prinsă (ca-n capse) în unghii subțiri
Vreau să-mi întind palmele, limbi de cactuși cu spini
Să tresari înțepată, să te lipești mai tare, să țipi, să suspini.

Pe umerii galbeni -umerii sunt oglinzi convexe în care soarele se reflectă-
Pe umerii galbeni și reci, pe genunchi,
Stai așa, nu vreau să-mi pun decât privirile și gura
Și genunchii mei într-o similitudine suspectă.

Ți-aș mai cere și ochii -ochii sunt uneori rame din care tablourile au căzut către fund-
Dar o furnică se târâe pe podea ca să-mi indice sensul invers.
Mâinile mele cu mâinile tale se luptă din mers
Ca doi inamici care-au uitat să-și anunțe războiul printr-o salvă de tun.

STRIGOAICA

Ce curios bate vântul printre stele !
Imi legăn capul pe frunzele care zbor
Și mă mir : ce curios bate vântul printre stele !
Parcă-ar fi răsuflarea ta între ochii mei închiși.

Mă întreb : nu mă auzi ?
Toamna se tulbură nopțile între cer și pământ ?
Mi-e frig. Sub pământ și în cer nu se mușcă anotimpurile,
Dar aici umbra mea străvezie nu-mi ține de cald.

Mi se pare că s-a întâmplat ceva.
Fenomenele atmosferice sunt pentru noi, umbrele, dușmanii cei mai perverși.
Lucrurile schimbătoare nu le putem învăța niciodată,
Ca acum, când mă dizolvă o burniță uricioasă.
Cred că nu mai am timp să ajung în cer
Trebuie să mă grăbesc să mă-ntorc în pământ.

ȘI TREBUIE

Și trebuie ca fiecare cuvânt ce-l aștern
Să-l simt ca o rană, ca un fluviu etern?

De ce mă dor bieteale mâini ale celor trudiți
Ca răni sfârtecate în trup de gloanțe dumdum
Din care degete sângerii și crăpate
Ca niște petale de carne-nfloresc lângă tun?

Și ploile lumii de ce să înece
În suflet păduri de iluzii? De ce trebuie
Ca un continuu puhoi să răzbată
Prin stăvilarul acesta, într-o purificare?

E VÂNTUL

Cînd cețuri mișcătoare coboară-n delta serii
Tăcerea stîncilor devine-asurzitoare.
Sensuri fără cuvinte se-amplifică și pier -
Îngeri loviți de trăznet, căzuți la drumul mare.

Nici un glas. Dar cine vorbește de măreție
În mîndra, în libera singurătate?
Spațiul împlinirilor pătrunde-n celule.

E vîntul care trece prin cetate.

PE DEAL PRUNII

Uriașe cochilii își ridică spinările
Susținând necrezute ninsori
Pe deal, prunii horesc către ziuă
Intru încoronarea cu flori

Rodul se umple, pământul se umple
De miresme, până-n rărunchi
Peste solstițiu s-aud cum tropăie
Prunele coapte căzând lângă trunchi

Aerul trage perdeaua de sunete
A necontenitei albe-nfloriri
Pe sub bolțile promițând roadele
Nimfe nuntesc și satiri.

Undeva s-au rupt zăgazurile
De arome amețitoare
Parcă sunt luat și parcă m-ar duce
O nevăzută alunecare

Către retortele unde se-amestecă
Amare otrăvuri cu gustul dulceag.
Pe deal, prunii clopoțesc din petale
Când funii de aer se-nfășur și trag.

VIESPILE CALDE

Dă-mi înapoi viespile calde
Adu-mi timpul ca mierea, zumzetul nebun
Care se leagănă de dimineața pînă seara
In culcușul primăverii, ca un păun

Viespile calde venind și plecând -
Perpetuum mobile al anilor rămași
Lângă fata morgana pe drumul sinuos
Al timpului sinucigaș-

Viespile calde mirosind a tămâie
Cînd din poala-nserării se umflă brusc vîntul
Sângerînd năruirea inversă a orelor
Peste tăcerile care-și ascut cuvântul

Dar vai, cu ochi viclean un alter ego
Vorbește, și nu pot să mai răspund
Decît cu umbra pleoapei închise
Peste timpul rotund.

ARIADNA

Totul în mine e dragoste
E o risipă de tandrețe, de cântec
Care învăluie copacii și pietrele
Tulbure ca un descântec.

Cu mâinile deschise pline de vise
Îți întind harta sufletului meu
Cu toate luminile lăuntrului aprinse
Și-aștept să găsești drumul spre mine, Tezeu.

AȘTEPTAREA

Așteptarea e o casă înaltă
Clădită de meșteri nevăzuți
Tremurând ca un abur pe baltă
Fata morgana în deșertul cu struți,

Care aleargă stîrnind nisipul
Acoperind și descoperind volute
Asemenea vîntului turbat, după chipul
Balaurului cu șapte capete slute.

Cu cât timpul se apropie de sfârșit
Cu atît se ridică malul de fiere
In echilibru descumpănit

Nevăzut ca o durere.

* *
*

Așteptarea e sămânța mirabilă
Incolțită în timpul fugind
Cățărându-se pe patru zări deodată
Străvezie ca un colind

Glasul ei cu aripi de fluturi
Ne pâlپâie dulci alizee-n urechi
Spărgând zăgazurile nemișcării
Înțepenite în lacăte vechi.

Cu cât timpul se apropie de sfârșit
Creste lumina izbăvitoare
Doamne, pune un început
Și nu un sfârșit la plecare.

SFERE

Mă dau de-a dura prin univers
Cu partea mea bună, cu partea mea rea,
O emisferă-aduceam de departe
Și cealaltă se împlinea.

Pe jumătate sunt lupul sălbatic
Sunt pasărea cerului liberă-n vânt,
Ochii mei sorb lumina și gerul
Trupul meu freamătă-n dragoste bând;

Pe jumătate sunt ochiul cunoașterii
Biciul memoriei, hipertăios,
Evoluez cu viteze ardente
Pe drumu-ndoielilor, alunecos.

Mă rostogolesc fără oprire
Pe rând fiecare jumătate-arătând,
Dar care-i cea bună, care-i cea rea
Mă întreb și nu aflu nicicând.

MANUSCRISUL DIN TREN

Gara de Nord. Trenul accelerat pe directia București–Brașov–Baia Mare fluieră și pornește.

Într-un compartiment de clasa I-a un bărbat sobru, între două vârste, citește ziarul. Ușa se deschide și intră o femeie elegantă, dar nu ostentativ, nu prea tânără. Salută și-și așează mapa în plasă.

La Chitila se urcă un ofițer înalt, cu morgă și piteni. Deschide ușa compartimentului, cere permisiunea să intre și se așează. După câteva momente cei doi bărbați se uită lung unul la altul și se recunosc foști colegi de școală. Ofițerul se apropie, se așează la geam în fața celui alt și discută în surdina. Cer voie să aprindă o țigară, doamna aprobă.

E toamnă și aerul e răcoros. Chiar cu un început de ceață. Doamna, cu poșeta sub braț, iese pe culoar. La stația următoare ofițerul deschide geamul să iasă fumul de țigară. Deodată îl trage de umăr pe colegul lui:

– Ia uită-te, tu ce vezi ?

Femeia din compartiment, care nu mai era la geamul de pe culoar, coborâse însoțită de doi bărbați care o țineau de braț și o duceau spre ieșirea din gară.

– Au ridicat-o. Să fie poliție civilă sau kidnaping ?

Trenul s-a pus în mișcare.

– Și-a uitat mapa, sus, în plasă, spuse primul.

– N-a avut timp s-o ia. Sau poate că n-a vrut s-o ia.

– Ce-o fi în ea ?

Ofițerul luă mapa și o deschise.

– Un manuscris. Are aerul unui roman. Dacă n-o fi ceva subversiv. Ia-l tu, că ești scriitor, și ai să vezi după ce-l citești ce trebuie să faci.

“Așa mi-a parvenit manuscrisul ce-l voi reda mai departe. Nu mi s-a părut nimic subversiv. Dar poate că nu știu eu care e codul. Am urmărit în ziare, la radio, am făcut investigațiile mele, dar n-am găsit nimic care să mă lămurească. Oricum, la vremea când a abandonat manuscrisul, acea fugă din calea securității și peregrinările prin diverse locuri ascunse, foarte periculoase în conjunctura timpului, astăzi se pot dezvălui fără risc. Doamna aceea a dispărut ca o umbră, și mi-am spus că cel mai bine ar fi să-l public. Dacă ea mai trăiește, poate va vedea cartea și mi-l va cere. De aceea am pus și titlul acesta care să-i atragă atenția. Dacă nu, alte personaje care apar în acest manuscris ar putea să-mi dea de veste despre urma ei.”

1

Arestarea lui Gil Mănescu¹, august 1951

– Te-a căutat inginerul Mișu. Cel puțin așa s-a prezentat. Eu nu-l cunosc, dar știam cine e de la tine. Tocmai venisem de la servici și eram în curte. Spunea că a trecut prin cartier și voia să vorbească ceva. A întrebat când vii și când i-am spus că ne întoarcem seara târziu, a mai adăugat că nu e urgent și că o să mai treacă mâine sau poimâine cu un telefon prealabil.

Era o seară dulce de vară, în care lumina ne petrece până la ore târzii. Culorile pastelate ale bolzii cerești ne dăruiesc infinite nuanțe stratificate, ca niște eșarfe ale universului care ne cad pe umeri.

Într-o asemenea seară ne întorceam, Gil și cu mine, de la un ștrand “secret” pe malul lacului Tei. Spun “secret” pentru că aparținea unui club, al Petrolului cred, dar la care nu venea nimeni afară

¹ Ex-ministru subsecretar de stat la Finanțe în guvernul liberal, (ministru plin fiind Mihai Romniceanu care a și murit în închisoare); conferențiar la Facultatea de Drept- catedra Istoria Doctrinelor Economice; Secretar General al Tineretului Național Liberal.

de noi, care l-am descoperit traversând lacul înot, și câțiva prieteni ai noștri. Dusesem acolo un patefon care cânta pe terasă. Pe terasa de jos, când era senin, sau pe cea de sus, acoperită, când ploua. Într-un recipient nou de aluminiu sau zinc destinat pentru gunoi, puneam ghiață și aduceam pepeni. Femeia de servici pregătea o saramură cu mămăligă (bărbatul ei era pescar). Petreceam acolo, cu dans și cu înot, după amiezile de la ora când mă întorceam de la servicii, până seara târziu.

Acum mergeam spre casă, cu pasul ușor, fără leșt, legănat de voalul apei lacului, ca un dans prin aerul purificat de briză și de vântul de seară. Intrasem pe aleea noastră, o fundătură cu câteva case patriarhale. Un foșnet de pași și câteva umbre ne-au atras privirea. În urma noastră bărbați îmbrăcați în negru se petreceau câte doi după casele din jur. Când am intrat pe poartă doi dintre ei ne-au ajuns și au intrat în urma noastră.

– Sunt securiști, îmi suflă soțul meu.

Au intrat cu noi în casă. Ceilalți blocaseră drumul de ieșire, ca să nu fugim probabil. Așa am devenit toți prizonieri, noi, părinții și sora mea, până când ei au percheziționat casa, din pod până în pivniță. În acest timp un securist stătea cu noi în cameră și ne supraveghea. Ne-am așezat pe divan. Un timp n-am vorbit. Apoi am început să ne spunem câte ceva în franțuzește, dar insul s-a repezit la noi că n-avem voie să vorbim într-o limbă străină. Nu eram atât speriați, cât consternați că inevitabilul se produsese.

Eram căsătorită doar de un an, am fost studenta lui. În anul precedent mariajului nostru, îmi oferise rând pe rând zeci de cărți interesante și foarte diversificate, care mi-au lărgit orizontul intelectual și cultural. Era galant și curtenitor. Primeam zilnic acasă buchete mari de flori de la florării, uneori și dimineața și dupămasa, iar de câteva ori chiar la facultate în sala de cursuri, unde portarul intra în pauză și mi le puneă pe pupitru. Gil Mănescu avea un charism extraordinar; la cursuri sau în societate, toți cădeau sub farmecul lui. Timbrul vocii, marea cultură asimilată (nu era omul ultimei cărți citite), simplitatea cu care vorbea, îl făceau agreabil și în saloanele aristo și în fața țăranilor cu care intra în vorbă prin satele din care urcam sau coboram de la munte. Era nelipsit la concertele la care m-a făcut și pe mine să cunosc mai bine și să iubesc clasicii și apoi modernii, și era un fin cunoscător al artelor plastice. Rafinamentul lui culinar mi se părea curios, până când am descoperit rafinamentele gastronomice ale lui Păstorel, Sadoveanu, mai nou, Villon și Rabelais mai vechi. Era o bibliotecă ambulantă și eu îl numeam “enciclopedia mea”. Dar el spunea că lasă biblioteca la ușă și intră cu capul.

După un timp care mi s-a părut lung, au venit și ceilalți securiști de la percheziția casei și l-au ridicat pe soțul meu. La plecare Gil mi-a șoptit: “caută în dulapul cu lenjerie, am pus bani acolo.” Asta s-a întâmplat pe la vreo două din noapte, după ce au tras storurile ca vecinii să nu fie martori.

A doua zi am căutat banii ascunși de soțul meu între cerșafuri. Dispăruseră. Ne-au luat și câteva cărți “subversive” printre care *Credința mea* de Tolstoi. În schimb agenții mi-au lăsat după o draperie *Mein Kampf* de Hitler și câteva manifeste legionare, de care m-am debarasat cât am putut de repede. Mă temeam mai ales că vor reveni ca să le găsească asupra noastră și să ne învinuiască de deținere și răspândire de publicații împotriva ordinii socialiste.

Eu simțeam că mă scufundam într-un gol de întuneric. Nu știam unde l-au dus, nici când se va întoarce. Și vreme de șapte ani nu am știut nimic. Dar între timp, aflasem că inginerul Mihuț trecuse în aceeași după amiază și pe la alți prieteni ai soțului meu, cu care se vedea din când în când. Erau câțiva universitari, printre care îmi amintesc de conferențiarul Slăvescu de la Academia Comercială, toți excluși din învățământ după reforma din 1948, cu care, îmi spunea soțul meu, se mai întâlnea și discutau filosofie politică, și despre o mai bună împărțire a ministerelor în folosul social. Întro zi, îmi povestise el, dl.Slăvescu a adus în grupul lor un prieten demn de încredere, inginerul Mihuț, doritor să-și desvolte cunoștințele privitoare la politica liberală. După cum s-a văzut, acesta nu era altceva decât un agent al Securității infiltrat printre ei, fără îndoială cu un nume de camuflaj, prin naivitatea și ușurința d-lui Slăvescu, și care i-a costat libertatea pe toți.

Tot odată, viața mea de studentă a fost perturbată prin exmatricularea mea din facultate pentru motive politice (dușman al poporului).

2

În vara următoare, a anului 1952, de Sânta-Maria Mare (*când cobor oile la vale*), mi-a venit rândul să fiu eu aruncată în centrul tornadei.

La orele 16, în această zi de sărbătoare, au plecat toți ai mei la tanti Clara, Marie-Claire. Beau, mănâncă, clevetesc. Timp pierdut la numitor mare. Fiecare vrea să se audă și să se laude. Oleacă de Caragiale, oleacă de D.D.Pătrășcanu, oleacă de Stănoiu și de Coana Chirița.

Citesc din *Citadela* lui Saint-Exupery și nu pot intra în atmosfera lor. Mângâi foița de Biblie a cărții în ediția Pleiade (al 98-lea exemplar, peste 1000 de pagini în nici 3 cm grosime). Întorc foile și mă cufund în meditație, în credința acestui mare poet și gânditor, care a asemănat Omul cu o citadelă. Omul dăruie zidurile pentru a-și asigura libertatea, dar rămâne ca o fortăreață fără fortificații și descoperită sub stele. Și atunci apare spaima de a nu mai fi. Și-și caută adevărul său lângă oaia pe care o tunde. Și adevărul se sapă ca un puț. Și e mai aproape de Dumnezeu cel ce trudește, decât cel ce se bucură. Citadela, St.-Ex. o va construi în inima omului.

Am rămas acasă. Pun pic-up-ul: Benjamin Britten, Concertul pentru voce, corn englezesc și orchestră, de care eram literalmente pasionată, se repetă fără întrerupere până la miezul nopții, când familia se întoarce.

Aerul e cald, grădina exală mirosul trandafirilor și al reginei nopții și e ca o vrajă discretă și desuetă, abia simțită în jurul meu.

Când să ne culcăm, soneria de la intrare a răsunat strident. Mama deschide ușa surorii ei Maria. Le aud șușotind. Apoi mama vine la mine val-vârtej și cu o voce sigură mi-a ordonat:

– Pune o rochie pe tine și pleacă imediat.

– Ce s-a întâmplat, mamă ?

– În noaptea asta se fac arestări. Este vizat tineretul din partidele politice istorice. În plus tu ești și soție de deținut politic. Ești pe listă. Pleacă imediat.

– Unde ?

– Pleci cu tanti Mari. Mâine vom vedea.

Mătușa a cam fost luată prin surprindere, nu asta voia, dar mama i-a spus scurt și ei:

– La tine n-au s-o caute, că bărbatu-tău e maior de miliție.

Soră-sa amuțise, speriată.

Eu mi-am tras o rochie peste cap pe trupul gol, am intrat în sandale, agățând din mers o plasă împletită în care am aruncat un vraf de cărți și am ieșit.

– Plecați repede, vom vorbi mâine, mai spuse grav mama. Iar mătușa, compromisă acum cu prezența mea, nu știa cum să iasă mai degrabă din fundătură și să dea colțul în stradă, spre a nu se întâlni cu cei ce urmau să facă descinderea. Singura care nu era speriată, eram eu. Știam ce se întâmplă în jurul meu și eram pregătită. Tinerețea îmi dădea aripi. Când ne-am mai depărtat, am rugat-o pe mătușă-mea să facem un mic detur ca să anunț și eu pe cineva care e în drumul nostru să părăsească cuibul. Deși s-a împotrivit la început, a acceptat cu frică, dar a stat deoparte, sfătuindu-mă: – umblă repede, să nu dai de ei. Am sunat și m-am ascuns. La geam a ieșit Paul Popescu cu prosopul în cap.

– Pleacă imediat, i-am spus. Suntem căutați și ridicați în noaptea asta. Fugi cât mai repede. Eu m-am oprit să te previn. N-ai nici un minut de pierdut. Noroc și baftă. Pe mine m-a turnat un coleg liberal și m-a anunțat un securist care trebuie să mă ridice. Cum de ce ? mi-e un fel de rudă. Și de fapt cred că am fost turnată din două surse: colegul și securistul. Salut.

– Hai tanti. Sunt mai împăcată. Să mai scape unul.

– Unchi-tu e consemnat în noaptea asta și cealaltă. Zice că cealaltă se fac arestările. Dar îi ține două nopți ca să nu comunice. La noi n-o să te caute.

Am dormit oare ? A doua zi de dimineață pe la orele opt și jumătate, spre mirarea noastră, am avut o vizită. Vecina mamei, nemțoaica, ridicase biletul aruncat de mama în curtea ei, prin care îi dădea adresa unde mă aflu și în care îmi spunea să nu vii acasă.

Așa am aflat ce s-a întâmplat:

– La unu noaptea a fost tãmbãlãu mare. S-au auzit cizmele alergând pe alee. Au înconjurat casa. Au bătut, au intrat, a fost lumină toată noaptea. Nimeni nu s-a culcat. Taică-tu și soră-ta erau speriați. Mama a fost tare. Ea le-a dejucat planul aruncând dimineață biletul ăsta într-un moment de acalmie, din veranda de la etaj. Eram afară, am văzut tot. Am intrat, am ieșit cu rufe și am luat biletul. Apoi am alergat aici, la adresa indicată. Nu te teme, mâine vii iar să aduc vești.

A treia zi, Mausi, nemțoaica, a adus iar un bilet: “Fata mea, pleacă în altă parte. Locul nu e sigur pentru mult timp. Trimite o scrisoare din alt oraș și scrie că nu mai vii acasă. Suntem prizonieri. Maria să-ți dea bani. O să achităm. Mama.”

– Uite ceva de mâncare pentru drum, spuse Mausi. Pleacă repede. Ai bani ?

– Am. Ți mulțumesc.

– Nu-i nevoie. Îi iubesc și eu ca și tine. Fă-ți rost de alte acte.

Da. Acte și haine. Cãța, colega mea de la Școala Centrală (Constanța Popescu, care stătea într-un cartier liniștit, în Colentina), mi-a dat chiloți, fustă, tricou, pantofi, șosete (mătușă-mea era de două ori cât mine). Vară-mea, Dorina, buletinul de populație. Nu prea semănăm, dar mai bine decât al meu.

Trebuia să trimit și scrisoarea cerută de mama. Dar nu tocmai din acelaș oraș unde aveam să mă instalez eu. Așa s-a întâmplat că m-am dus la dentistul meu, un doctor evreu de pe strada Brezoianu la care venea tot teatrul Național (trei prieteni și neprieteni evrei aveau să mă ajute în acest periplu, și acesta a fost primul), și i-am spus că trebuie să trimit o scrisoare din provincie, cum că o să divorțez și o să mă căsătoresc cu un tânăr pe care l-am cunoscut pe munte, și că vreau să rămân cu el și nu mă mai întorc acasă. Mama să nu-și facă griji, și că dacă vrea, poate să-mi scrie la post-restant. Dentistul a fost fericit să mă ajute și mi-a spus că pleacă mâine cineva la Iași și poate să pună scrisoarea la poștă la Iași.

Apoi, cu banii împrumutați de la tanti Mari, am luat trenul spre Valea Prahovei. La Sinaia m-am dat jos. Aici sunt mulți turiști. Într-un orașel mai mic un străin e ușor reperat.

3

Înainte să plec mă întâlnisem cu un coleg de facultate și m-am gândit că pot să-i fac credit. Atunci el mi-a dat adresa soră-si de la Sinaia, care închiriază camere și pot să-i spun că vii din partea lui. Adresa era centrală. O casă mare cu curte chiar deasupra terenului de tenis din fața restaurantului Grigorescu. Camera foarte mică, dar ieftină. Am stat un timp la ea. Dar, nu știu cum, mi s-a părut că mă privește ciudat și parcă mi-a fost frică să mai stau acolo. Așa că am plecat în sus pe Drumul Sării (nu al Serii) să caut ceva mai discret. Am mers mult, casele se răriseră. Una, așa ca o cabană, dar cu bază de piatră, avea doar o cameră jos și una deasupra, iar în spatele ei era o vilă mare în care nu se vedea nici o mișcare. Am dat “bună ziua” la cei cu căscioara din față și am întrebat dacă închiriază pe o lună. Mi-au spus bucuroși că da. Că ei or să doarmă jos în bucătărie și-mi dau camera de sus, cu baie. Baia era despărțită de cameră cu o perdea de creton înflorat. Încălzirea apei se face cu lemne la cazanul băii. Tot de la el se încălzește și camera când dă frigul. Camera mare cu geamlăcuri de jur împrejur mă inspira. Ne-am înțeles din preț și am întrebat dacă vila mare din spate e nelocuită.

– Acolo e securitate, mi-a răspuns bărbatul. Au ieșire în altă stradă.

Am tresărit. Dar mintea mamei mele trecuse și în bietul meu creier și mi-am spus în sine mea că loc mai sigur ca acesta nu puteam găsi, oricât aș fi căutat. Astfel m-am simțit apărută, căci cine m-

ar fi căutat chiar în bârlogul ursului ? Îngerul meu bun mă îndreptase aici. Am dat un aconto, și mi-am anunțat ocuparea camerei pentru a doua zi.

Întoarsă la gazda mea, i-am plătit și i-am spus că mă întorc la București, decizie luată în urma unei convorbiri telefonice cu familia.

Instalarea și șederea mea în cabana din Drumul Sării a fost miraculoasă. Oamenii simpli care mi-au închiriat camera de sus, au fost convinși că sufăr de plămâni și mă priveau cu îngăduință. În cameră era și un reșou pe care să-mi pregătesc câte ceva. Dar prânzul îl luam la un restaurant din stânga parcului, pe drumul care duce la mânăstire, cu prețuri foarte convenabile. Teribilistă cum eram încă, ceream înainte de masă o țuică. Țoiul venea adus de un băiat cu șorț alb, pe o farfurie purtată pe sus în pas alert. Au fost de ajuns două-trei zile să cer țuica, pentru ca apoi să apară pe masa mea de îndată ce deschideam ușa localului, în strigătul vesel al barmanului :- o țuică la Domnișoaraaaaa !

Într-o zi veni un alt băiat să mă servească, și când i-am cerut țuica, îmi spuse că ar fi mai bine să fac întâi comanda și între timp îmi va aduce și țuica. M-am uitat la el ca la altă comedie:

– Amice, i-am spus, nu e cazul să-mi spui dumneata cum să fac comanda, pentru că eu știu asta de când sugeam la fâța dulcii mele mame, așa că repede, executarea !

Barmanul, care auzise pe semne conversația, căci masa mea era la numai vreo doi metri de bar, s-a pus pe un râs contagios, și-l privea pe neîndemânatecul “garson” cu milă și răbdare. Atât de mult i-a plăcut tonul meu de “enfant terrible”, încât din acea zi mă luă sub protecția lui și eram servită ca o mare doamnă.

Începuse toamna la munte. Pădurea era plină de ciuperci și eu cunoșteam bine vreo 5-6 feluri : urechiușele sau gălbenelele, astea erau girole sau girofle, nanele, ghebele, boletul numit și mânăstârca, creasta cocoșului, bureții de fag, mânăstârca propriu-zisă, vineței. Le culegeam și le mâncam cu poftă. Am umplut casa cu ciuperci. Pe sfori, la uscat, murate, proaspete. Cumpăram pâine și ceapă. Într-o zi, culegând ciuperci, purtam în mână, ca pe un trofeu, o frumoasă amanită roșie cu pete albe, pe care o luasem cu un băț, fiind foarte otrăvitoare. Și a trecut prin pădure o șatră de țigani. Un băiat s-a repezit la mine, mi-a dat peste mână și a călcat în picioare ciuperca. Apoi mi-a răsturnat coșul.

– Ești nebună, cocoană, vrei să mori ?

Speriată, am explicat unei țigănci că n-am ce mânca și culeg ciuperci.

– Vino să te învețe baba. Uite, asta e bună, asta nu că înebunești și nu mai știi cine ești. Asta te omoară în chinuri. Asta o verși. Asta e cea mai bună ciupercă, mânăstârca, hrib. Să te ferești de hribul dracului. Are vine roșii pe picior. Uite, ăsta e. Vineciorii nu-i greșești. Nici creasta cocoșului. Uite gălbioarele, astea-s cele mai bune. Să le lași să crească. Și nane, aste-s albe pe picior înalt. Astea-s ghebe. Vezi că seamănă cu astealalte care-s puturoase. Ia seama mare, nu te grăbi. Ai înțeles ? Ce nu știi aruncă.

– Mulțumesc bunico, n-o să te uit.

– Să trăiești, și nu te supăra pe băiatu’, că ți-a vrut binele.

*

Într-o dimineață ploioasă m-am dus la mânăstire. Era bine acolo. Era și Dumnezeu. Dar în zilele acelea turiștii se cam retrăseseră și eram singura rătăcită. După câteva slujbe, diaconul m-a poftit la birou și m-a întrebat dacă stau mai mult, dacă am nevoie de ceva, că au mai fost oameni care s-au mai adăpostit pe la mânăstiri, până ce a trecut prigoana. N-am prea știut cum s-o iau. Provocare ? Ofertă ? M-am eschivat.

Altădată un călugăr-frate m-a poftit la o pomană. Apoi mi-a făcut pachet și m-a invitat la masă la mânăstire. Erau doi “frați” tineri. Unul grăsuț, altul slab tare. I-am botezat Domnișoara și Iedul, nume inspirate după cum mergeau și săreau pe scările bisericii. Rațe fripte ca la ei n-am mâncat nicăieri. Unul din ei era magazinierul mânăstirii și făcea și aprovizionarea. Am început să am și eu parte la căruța cu roșii. Tăiau crizantemele că venise toamna, și plecam cu brațul plin de flori.

Pe când mă plimbam prin parc, m-am așezat pe o bancă cu o carte franțuzească în mână. După un timp un tânăr s-a așezat alături cu ziarul "Le Monde". Mi s-a adresat în franceză și am conversat așa un timp. Apoi mi-a spus că e român și medic. Și că aerul de aici și din stațiunile din jur e foarte bun pentru plămâni. Intrigată, l-am întrebat de ce crede că am nevoie de aer bun pentru plămâni și mi-a răspuns că și-a dat seama după vesta-cojoc pe care o purtam. M-am simțit diminuată că treceam în ochii lumii drept o bolnavă. Ca să-l pedepsesc, am vrut să-l sperii că se află într-o companie periculoasă, și i-am spus că plămânii mei sunt buni, dar cojocul e necesar în viața de partizani, când urc la munte. Din fericire nu m-a crezut. Abia ulterior mi-am dat seama în ce bucluc puteam intra dacă mă credea și mă denunța. Nu eram "partizan", dar eram căutată de securitate. Așa că m-am decis să stau mai mult în pădure și la mânăstire, pentru a nu-l mai întâlni. Dar și aici a venit alt tânăr care a vrut să se prezinte și eu i-am întins mâna și i-am spus ce mi-a venit mai repede în minte:– Cleopatra. Iar el, zâmbind, spuse :– Cezar. Iar dădusem în bară. Numai că trecând pe lângă noi, călugărul a auzit probabil. Lăsasem cojocul cu pricina și am răcit. Am rămas vreo două-trei zile în casă pe ceaiuri calde. Când m-am simțit mai bine, m-am dus la mânăstire și intrând pe ușa bisericeții unde se făceau slujbele dese de zi și de noapte, am auzit citindu-se acatistele și printre ele "fă-o Doamne bine pe Cleopatra și ad-o printre noi". Iacă, dase popa acatist pentru sănătatea mea și o nimerise.

Intorcându-mă spre casa mea, am văzut într-o curte pe o masă, un coș cu ciuperci mari oranj, de o culoare intensă, chiar țipătoare. M-am oprit și le-am privit contrariată. Gazda a ieșit din casă să ia coșul și m-a văzut.

– Căutați pe cineva ?

– Nu, dar m-am oprit fascinată de ciupercile dumneavoastră.. Ce faceți cu ele ?

– Le mâncăm.

– Nu sunt otrăvitoare ?

– Sunt foarte bune. Vi se pare ciudat din cauza culorii. Se numesc "amanita împărătească".

Intrați să le gustați.

Incredulă, m-am apropiat. Ușa unei mari bucătării era deschisă și o fetiță de vreo cinci anișori stătea la masă și aștepta mâncarea. Mama a luat cratița de pe foc și a pus mâncarea de ciuperci în farfurii. Apoi a mai luat o farfurie și m-a servit și pe mine. M-am așezat pe scaun, dar n-am pus în gură decât după ce am văzut că ea și fetița mâncau cu poftă din aceste ciuperci.

De atunci le căutam și eram bucurată când le găseam să le pregătesc cu ceapă topită și cu pătrunjel verde. Erau foarte apetisante.

Proprietarii mei erau tineri și aveau servicii. Vecinii erau foarte închiși, foarte secreți. Eu eram tot timpul singură. Ce fericire ! Am descoperit pivnița plină de cărți bune. Toate cu semnătura lui Dan Grigorescu. Artă, literatură, câțiva Anatole France, Sartre, Mauriac, Mauras... Să fi fost asta căbănița lui Dan Grigorescu ? Am încărcat brațele și le-am cărat sus, după ce le-am curățat de găinațul găinilor care săreau pe ele.

Viața mea aici a început să se înjghebe. Cu rucsacul și cu toporul băgat pe mâneca tricoului pentru a nu atrage atenția, tăiam în pădure buturugi putregăite, ramuri uscate, așchii de brad, dar mai ales culegeam conuri de brad pentru aprins focul și-mi făceam un mic depozit de carburant pentru zilele ce vor veni. A mea era pădurea pe care o traversam în toate sensurile, uneori cântam, alteori scriam o poezie, îmi umpleam plămânii mei sănătoși de aerul ozonat și umed, de miros de brad.

Într-un sfârșit de slujbă și de zi, călugărul cel grăsut, zis Domnișoara, îmi spuse spăsit :

– Domnișoară, doamnă, vă rog să nu mă uitați și când îți ajunge dumneavoastră mare, după bejenia asta, să mă faceți și pe mine stareț la o mânăstire.

N-am știut ce să răspund. Întâi mi-a fost teamă că m-a descifrat. Apoi mi-a fost frică să confirm. Am încercat să infirm, dar m-am bâlbâit. I-am spus totuși :”să ne-ajute Dumnezeu să ajungem acolo”. În mod curios și absolut inexplicabil, îmi făcuse la început impresia că ori a fost jandarm, ori că a fost căutat de jandarmi pentru o faptă teribilă și că se ascunsese sub haina călugărească. Și am plecat, pentru prima dată cu o teamă în suflet și cu dorul să mă întorc acasă.

Venise noiembrie și a dat prima zăpadă. Aflasem printr-un prieten că asediul casei părinților mei fusese ridicat, dar nu se știe dacă securitatea n-avea vreun turnător plătit sau neplătit împrejur. O femeie care lucra la o miliție de sector locuia în casa de lângă noi. Așa că, atâta timp cât decretul de ridicare și detenție administrativă a tineretului înscris în partidele istorice nu fusese anulat prin altul, și cei arestați eliberați, apariția mea mă pune în pericol și pe mine și familia mea.

*

9 noiembrie 1952 ora 21. Zăpadă timpurie. Pe covorul alb rămân urmele pașilor unor pantofi largi nr.42.

Bătrânul poartă o pălărie pleoștită și un palton prăpădit, lung și larg. Alene târâie o coșniță obosită care se asortează cu îmbrăcămintea lui. Șchiopătând ușor, înaintează prin întuneric. Ajuns la capătul fundăturii, deschide porțița și pătrunde cu o teamă disimulată, topindu-se în dosul casei. Ușa este descuiată. Femeia dinăuntru avu o tresărire.

– În fine, zise fata, aruncând degrabă straietele de împrumut. Nici un incident, dar nu mai risc. Geamurile au ochi și moșnegii care merg pe sens unic într-o fundătură sunt suspecti.

– Nu te-am cunoscut nici eu. Ai găsit semnul ?

– Da mamă, în spatele cutiei poștale de la farmacie. Trei zile am trecut pe acolo scotocind cu privirea. În fine a apărut cartonașul bine camuflat pe care nu scria decât un singur cuvânt: DA.

– Era consemnul.

– Sigur, pentru ziua următoare. Dar existența și scurtimea lui m-au cutremurat.

– Stai aici un timp. Când va fi să pleci iar, schimbi drumul.

– Dar cum, care ?

– Prin gardul din spatele casei.

– Are trei metri. Nu-l pot sări.

– Tata ți-a făcut porțiță cu balamale de piele. Nu face zgomot.

– Bine, dar dă în altă fundătură.

– Da, dar tot noaptea. Și acei oameni, dacă la o adică s-ar întâmpla să fie, nu te cunosc, nu te pot denunța.

– Și cum se deschide ?

– Cu zăvor. Dar numai pe partea noastră.

– Și securiștii n-o pot vedea ?

– Nu, e după liliaci.

– De dincolo n-o pot deschide. Înseamnă că tot nu pot intra fără consemn.

– Nu. Vei găsi zăvorul deschis și un scaun în grădină ca să intri în casă pe fereastra de lângă gard.

– Marchiza asta parcă e pusă într-anume ca să ascundă fundul grădinii.

– Hai la masă și povestește.

– Nu ne-am văzut din 15 august, noaptea descinderii, de Sfânta Maria Mare. Curios, cum de m-a prevenit tocmai cel ce m-a denunțat ?!

– Conștiința joacă feste. Un ceas după ce ai plecat au dat grămadă șase securiști. Au împresurat casa. Au intrat, au căutat și-n gaură de șarpe. Au scos și scândurile din pod. Căutau arme. Noroc că scoseși pistolul ăla buclucaș la care țineai atât de mult.

– Păi da, că era mic ca o bijiterie de poșetă. Avea două plăcute sculptate de fildeș aplicate pe mânerul Browning-ului.

– Care ne putea însă băga la mare dandana. Dar mă întreb cine putea ști că ai ascuns un pistol acolo, afară de unchi-tu, milițianul ? Asta mi se pare mârșăvia cea mai mare și despre care nu putea spune că a fost obligat să o denunțe ca să nu-și piardă slujba !

Și nu puteau crede că la 2 noaptea nu ești acasă. Au așteptat până dimineța. Ne-au ținut pe toți într-o cameră. La spălat, la closet, nu puteam merge fără însoțitor. Apoi ne-au lăsat să ne culcăm, dar cu ușile dormitorului deschise. Dimineța au plecat trei, au rămas trei. Doi afară, pândind probabil întoarcerea ta, unul în casă. Pe furiș am scris două bilete și le-am aruncat de la etaj, pe geam, la două vecine. Prima, madam Elicescu, s-a uitat urât și a intrat supărată în casă. A doua, nemțoaica, a luat biletul, s-a îmbrăcat și a plecat în cinci minute. Peste o oră s-a întors. Am pândit-o. S-a uitat în sus și a dat din cap. Am înțeles atunci că a reușit să te contacteze ca să nu vii acasă și am respirat ușurată. Au stat două săptămâni securiștii la noi în trei schimburi.

– Știu, a venit nemțoaica trei zile la rând să-mi aducă vești despre voi.

– Am fost consemnați acasă, nici la școală, nici altundeva. Tata a mers la piață cu însoțitor. Poșta reținută. Reținute și persoanele care s-au nimerit în vizită până la sosirea primei scrisori. Trebuia să scrii ca să ne elibereze.

– Și am scris cum mi-ai cerut, mamă. Presupun că nu ți-au dat scrisoarea s-o citești. Am scris că am întâlnit dragostea și am plecat în munți. Romantic și cam țicnit. Apoi, în următoarea, scriam că nu mă mai întorc acasă, dar că poți să-mi răspunzi la post-restant Iași. Mi-ai răspuns ?

– Mai vorbă? Te-am implorat să vii acasă, adică în gura lupului. Așa mi-au dictat ei scrisoarea.

– O fi și azi acolo. Și o mai sta încă mulți ani.

– Bun, acum repede și tiptil sus. Că trebuie să sosească locatarii de jos. Sunt amândoi securiști, deși ea stă mai mult acasă. De mâine noi plecăm la școală. Vei sta în pat în lipsa noastră. Îți pun totul pe măsută, alături. Nu trebuie să se audă pași pe podea, deasupra capului lor, când e știut că suntem toți plecați. Nici radio. Să fii atentă cu taică-tu. El e mai timorat ca noi.

– E mai slab de înger. Da-i pâinea lui Dumnezeu.

– Așa e. O pâine cam acră uneori.

– De, nici tu nu l-ai prea alintat. Și nici pe noi. Asta mi-a lipsit toată copilăria mea. Toate vietățile au nevoie de tandrețe. Și plantele cresc mai bine cu muzică. Tu n-ai văzut cum se mângâie un câine ?

– Am crezut că e mai sănătoasă o educație sobră. Noi am fost patru surori orfane și nimeni nu ne-a mângâiat.

– Și nu ți-au lipsit mângâierile ?

– Nu m-am gândit niciodată la asta, că n-aveam de la cine le primi.

– Nici eu nu m-am gândit când eram copil. Deși când vedeam alte mame cum își mângâie și-și sătură copiii, mă uitam cu jind ca la ceva la care eu nu aveam acces. Nu ne-a lipsit nimic material, ne-ai dat la cele mai bune școli, ne înnoiai la Paști și la Crăciun, ne ajutai la lecții, mai ales la hărțile de la geografie care erau multe. Dar toate se petreceau pe niște coordonate neutre, reci. Din toate lipsea tandrețea. Te adoram, dar așa, ca pe o statuie. De asta eram atât de atașate mărușii Natalița (sora mamei). Ea ne alinta cu vorba și cu mâna și cu privirea.

Mă așteptam să aud din partea mamei un regret, ceva ca o recunoaștere că sunt lucruri pe care nu le-a înțeles la vreme. Dar ea întoarse capul și se uită în altă parte, ceea ce putea însemna orice: un regret nemărturisit, o repulsie față de spusele mele care o puneau într-o situație neplăcută, indiferență, sau o întărire a convingerii ei că a procedat așa cum a socotit că e mai bine.

*

Am stat câteva zile și m-am odihnit de pribegie. După amiezile, când mama era acasă, puneam radio și ascultam posturile franceze pentru colonii. Dădeau șansonete, cerute de unii pentru alții. Erau transmise ca un fel de scrisori de legătură, însoțite de câteva cuvinte, precum și de numele expeditorului și beneficiarului. Așa am completat cuvintele de la 200 de șansonete, în 10 caiete cu tabla de materii în față pentru a repera repede cântecul anunțat și a scrie versurile ce-mi scăpaseră la emisiunile anterioare. Câteva rânduri într-o zi, câteva în următoarele, le am și astăzi complete.

Într-o dimineață, când vecinii-securiști din camera de la parter rechiziționată în casa părinților mei erau plecați, tata m-a chemat să-l urmez ca să-mi arate ceva. Am urcat după el în podul casei, larg cât tot etajul, unde se țineau cufere, geamantane, borcanele pentru conservele de iarnă, vreo 7-8 rânduri de sârme pe care se întindeau rufele la uscat. Și cu toate astea podul părea gol, atât era de mare. Trecând tata spre stânga, unde locul din fața streașinei era liber, neocupat de borcane sau altceva, s-a aplecat și a desfăcut ușor o ușiță din câteva scânduri prinse cu două șipci orizontale. Se încadra perfect în centura pereților înguști ai podului, care se afla sub acoperiș. Apoi mi-a spus să intru pe gaura aceea, pe ușiță adică.

– Fără frică, m-a asigurat tata, nu poți cădea.

Acoperișul era înclinat, dar între el și podul propriu-zis se afla un spațiu ca un coridor îngust de vreo 70 cm tot din scânduri, continuarea podelei podului. Tata pusese acolo niște țoale, destule ca să mă și acopăr și să-mi fie și pernă.

– Dacă s-ar întâmpla să faci o nouă descindere și tu să fii acasă, îmi spuse el, te duci fuga în pod, intri pe ușiță, îi pui cârligul pe partea dinăuntru și te tragi cât mai departe de ușiță. Și nu ieși până nu vine unul din noi să te scoată.

Am rămas uimită de ingeniozitatea tatii și de curajul lui de a construi intrarea în pod sub acoperiș și ieșirea din casă prin gardul din grădină. El care n-a făcut politică și care n-a avut niciodată necazuri cu poliția, era acum complice la viața politică reacționară a fetei și ginerelui lui. El, care la început a fost speriat să nu-i ia pensia și să nu mai aibă cu ce hrăni familia! Tot el pune și bilețelele după cutia poștală de la farmacie. Nu-l mai recunoșteam pe tata. El, cel temător, care se uitase urât la mine că l-am pus în situația să-i fie casa călcată de securitate din cauza soțului meu și a mea, se schimbase. Cum transformă oamenii evenimentele pe care le trăiesc! Crescuse în ochii mei și ai lui. Era alt om. Și cu o solidă sănătate a trăit până la 96 de ani.

Trebuie să mărturisesc că au fost multe ascunderile mele sub acoperiș, căci de câte ori suna cineva necunoscut, îmi luam zborul în pod. Au fost și securiști care au mai venit să amușine locul și să întrebe dacă m-am mai întors pe acasă, dacă au mai primit scrisori, etc. Așa că uneori dărdâiam acolo, dar nu mișcam. Venise iarna, era frig și un curent de aer glacial.

Uneori, după o lungă ședere în casă, simțeam nevoia să umblu și plecam. Mai întâi m-am dus câteva zile la altă soră a mamei, Marie-Claire. Ea și soțul ei aveau cinci copii. Slujbă avea numai el, un salariu pentru șapte guri. Și acum mă mai adăugam și eu. Casa avea două dormitoare. Băiatul dormea în cameră cu părinții. Cele patru fete alături, în patru paturi cam scurte. Când am venit eu s-au culcat două, cele mai mici, într-un pat, ca să-mi dea mie unul. Dar patul de copil era scurt și incomod pentru mine care aveam picioare lungi.

La micul dejun se mâncau roșii cu pâine. Și untdelemn pe roșii. Unchiul meu, inginer la C.F.R., mânca un boț de mămligă rece, rămas de cu seară. La prânz sau seara ne săturam cu sosuri lungi și cu pâine. M-am adaptat repede. Trecusem prin greu și-mi era bine. Dar eu plecam peste zi, și cu bani de acasă mâncam câte ceva la un restaurant-cantină, sau la bufetul Lido, sau la cel de la Universitate.

Apoi reveneam acasă pentru o nouă recluziune. Iarna n-am prea ieșit. Dar în primăvară m-am dus la o colegă de pe strada Londra, care stătea la subsol. După 11 noaptea când toți erau culcați, îi băteam în geam și mă primea să dorm în pat cu ea. Dimineața la 7 plecam. Golisem vitrina de acasă și îi duceam tot felul de bibelouri de porțelan care-i plăceau, dar într-o seară nu mi-a mai deschis. Noroc că mă condusesese acolo un coleg timid și amoretat pe care l-am întâlnit la un cinema. Văzând el că situația e fără ieșire, și-a luat inima în dinți și mi-a propus: – Te duc la părinții mei. Numai că stau la periferie și trebuie să ne grăbim să mai prindem un tramvai.

– Și ce-ai să le spui ?

– Adevărul, ce altceva aș putea spune ?!

M-a dus. Casa era în întuneric. S-au sculat toți. Au aprins luminile. Maică-sa a înfățat un pat. Iar dimineață toate vecinele se uitau la mine ca la urs, căci vecinele își spun tot peste gard și eu

tremuram de frică să nu fi fost urechi care nu trebuiau să audă. M-am întors acasă cât am putut de repede.

Nu știi cum a aranjat tata lucrurile, dar într-o zi când se făcuse vară, mi-a spus: – Pleci la Filipeștii de Pădure, lângă Băicoi, la părintele Tonciu. Acolo poți sta toată vara. Te va declara nepoata lui și vei fi liberă să umbli cât vrei.

Părintele Tonciu a fost elevul și finul tatălui meu. Avea, cu distinsa lui soție, Vița, două fetițe, pe care le-au botezat cu numele noastre, al meu și al surorii mele, din dragoste și recunoștință pentru profesorul și nașul lor. La nunta lor eu aveam 14 ani și am fost domnișoară de onoare cu prima rochie lungă din viața mea, o rochie bleu de tafta pe care o descoperisem în pod și care fusese a unei mătuși.

M-am suit în tren și am ajuns la Băicoi. Nu mai știi cum am ajuns la Filipeștii de Pădure, la părintele Tonciu. Dar aveam o descriere amănunțită a locului și a copacilor din jur, așa că m-am descurcat oarecum ușor. Casa era încăpătoare, o casă de țară cu prispă, cu curte și grădină, cu femei care veneau tot timpul cu o poală de ouă, sau cu un boț de brânză, ca să le citească popa o moliftă pentru găsirea unei oi furate, sau altă pagubă. Ba chiar una a venit să spună că și-a găsit oaia, ceea ce mie mi s-a părut că ține mai mult de vrăjitorie, decât de religie. Și când preotul întreba: – Da' unde-i curca, unde-i găina ?, mie mi se înroșeau obraji de rușine, nefiind obișnuită cu obiceiurile de la țară, unde popii trebuie să trăiască și ei din rugăciunile lor.

Preotul acesta, care nu era nici frumos, nici impozant, avea o inimă mare. El a întreținut ani de zile familia unui alt preot din satul apropiat, închis de ani buni pentru credința lui legionară. Și i-a păstrat și parohia ducându-se să slujească și în biserica aceluia. Ceea ce era foarte obositor. Iar toți banii strânși mergeau la familia preotului din închisoare, a cărui soție și copii n-aveau ce mânca. Părintele Tonciu era mereu vesel și neostenit. Munca și mulțumirea pe care i-o aducea bunătatea lui, îl întrețineau. Grădinăritul tot el îl făcea, că parcă era neam de grădinar bulgar, așa se pricepea de bine. Acolo am umblat tot satul și prin marginea unei păduri dese și era atâta agitație în jur că n-aveai timp să pe plictisești. Pentru orice eventualitate părintele m-a "botezat" Corina și așa mi-a zis tot satul; "Corina, nepoata popii".

După câteva săptămâni m-am strâns iar pe-acasă. Și am stat până spre iarnă, când am pornit din nou pe Valea Prahovei.

*

20 decembrie 1953, Bușteni.

Sunt în munți, e frig, zăpada a acoperit universul. Din cămăruța mea văd pe rând cerul albastru și creste aurite, apoi ceruri înflăcărâte și muntele alb. Cafeaua s-a răcit, lumina becului pâlpâie și scade. E ora cincii și e noapte. Violetă mai întâi, apoi neagră. O să ies. Îmi plac aceste lumini vagi, întunecate și tulburi, amestecate cu cețuri. O mare tăcere cade peste mizeria umană. Realism și romantism, par a face un singur corp.

23 decembrie.

Lumea așteaptă Crăciunul. Crăciunul anului 1953. Apăsător Crăciun. Fluturi de zăpadă cad răpuși pe pământ. E frumos. Totuși nu e un Crăciun. Nu e decât amintirea altora. Te gândești la acele altele, dar rămâi trist. E ceva în aer, ca sabia lui Damocles suspendată deasupra capetelor noastre; ca și cum Parcele cele rele, neinvitate, au venit totuși să ia parte la sărbătoare. Sau poate adevăratul Crăciun doarme undeva, ca frumoasa din pădurea adormită. Unde-o fi Prințul fermecat care să-l descătușeze ? Frumosul cavalier există oare, sau trebuie să mai treacă o sută de ani ?

Ninge, ninge mereu. Stratouri noi acoperă pământul. În chip bizar ele îmi par a se asemăna cu acești ani din urmă care au căzut peste tinerețea mea ca un liștoliu

Ce acoperă straturile albe de zăpadă ? Mizerie, urâtenie, suferințe ori însăși viața și pe noi înșine ?!

E oare zăpada o frumoasă podoabă sau un mormânt rece ?

Dar orice ar fi, este aceeași pentru amândoi, drag prieten din închisoare. În același mormânt.

*

În vara ce a urmat, tata s-adus să facă o cură de băi de nămol la Slănic-Prahova, unde nepoata lui Maura avea o casă frumoasă pe care n-o locuia, căci se mutaseră la București. După două săptămâni venind acasă, îmi spuse:

– Ai iar un loc liniștit în care să stai o vreme. Ar fi bine să iei cu tine pe una din verișoare, că e vacanță, spre a nu fi singură. Casa e mare și e la marginea orașului. Piața e săracă în legume, o să luați cu voi ceva aprovizionare.

Și așa am plecat cu Sarmiza și cu tata care ne-a însoțit, la Slănic.

Casa era aceea în care aș fi visat să locuiesc.: frumos instalată cu două terase suprapuse în mijlocul unei mari livezi cu fructe sălbăticitice. Flori și ierburi înalte o înconjurau. De pe terasa de sus aveam o perspectivă largă. Ne urcam acolo cu cafea și sandviciuri să luăm micul dejun. Pe ulița pe care urcam spre casă întâlneam o fântână cu cumpănă de unde aduceam apă rece de băut, iar la vreo 2-300 m mai departe începea câmpul cu grâne. Atmosfera locului era plină de poezie și de promisiuni de pașnică ședere. Tata ne-a lăsat o valiză plină cu roșii, vinete și ardei, cu fasole și altele, iar din piață cumpăram ouă, brânză și smântână.

Din lacul mare de salină, în care nu se putea înota căci concentrația de sare era atât de ridicată încât ne ținea deasupra apei, ieșeam albi ca sarea (cu un strat de sare pe noi). Apoi treceam alături la un lac mic, numit Baia Porcilor, unde ne ungeam cu nămol, de arătam ca doi draci negri. Sarmiza își făcea și coarne din părul care uns cu nămol stătea țepăn. Nu îi lipsea decât coada. În mijlocul “munților” de sare de lângă lacul de salină, căci lacul acesta care avea peste 30 m adâncime, se afla într-adevăr în cavitatea unei vechi mine de sare, se mai afla un mic lac scufundat la adâncime cu apa neagră din cauza umbrei, razele soarelui nu-l ajungeau niciodată, de un pitoresc straniu, care purta numele poetic de Lacul Miresei. Dar povestea numelui lui era atât de tristă, încât nu-mi plăcea să întârzii pe malurile lui înalte și periculoase. Localnicii spuneau că în acest lac s-a aruncat cândva o mireasă nefericită care a fugit de la nuntă și s-a înecat în apele lui negre. Pe plajă am cunoscut familia preotului, care a fost și el elevul tatii (care era profesor la Liceul Gh.Șincai și la Seminarul Nifon), și niște prieteni ai lor, altă familie tânără, care de cum a auzit de situația în care mă aflam s-au legat de noi cu dragoste și prietenie și nu știau ce să ne mai facă să ne simțim bine. În fiecare zi, după ce mâncam la noi acasă, ne duceam la ei, unde mai veneau și alți prieteni. Și muzică și dans, până seara târziu când eram conduse până la gardul casei noastre.

Într-o zi noua mea prietenă, Lilica, ne-a dus peste dealuri la Satul cu Flori, un sat frumos așezat pe Teleajen, la niște prieteni ai lor. Aici am văzut cum se face pâinea la țest, am mâncat pui la ceaun, și-apoi ne-am instalat la soare pe o insuliță în mijlocul Teleajenului unde ne-am pus pe cântat cântece interzise la adăpostul malurilor împădurite ale râului.

A urmat încă un an de restriște, până când, după doi ani, 1952-1954, am aflat de eliberarea colegilor mei și ridicarea detențiilor administrative, astfel că m-am întors și eu “oficial” acasă și mi-am reluat cursurile universitare întrerupte.

5

După șapte ani am primit o carte poștală de la soțul meu, Gil Mănescu, de la închisoarea de la Oradea, prin care îmi cerea să-i trimit un pachet cu ceva îmbrăcăminte groasă și alimente. Am făcut repede un pachet cu ajutorul mamei, cu lenjerie de corp flanelată, ciorapi de lână, un pulover gros, un pantalon, cașcaval, salam de Sibiu tăiat, chec, un pui fript, chifteluțe, vitamine, pastă de dinți, săpun. În tubul de pastă am băgat un bilețel scris mărunț pe foiță, învelit în celofan. Îmi închipuiam ce sprijin moral poate să însemne acolo un atât de mic lucru. În anul următor am primit altă carte poștală, prin care mi se spunea că am dreptul la un vorbitor în ziua de ...

M-am pregătit cu alt pachet și am plecat așa ca să ajung acolo în ziua precedentă. Am tras la casa unei doamne al cărei soț era liberal. Dimineață mi-a oferit o cafea cu lapte și o felie de pâine vag dulceagă. Eu zic, ca s-o flatez : – Dar ce pâine bună faceți dv.! La care ea mi-a răspuns: – Nu e pâine,

e cozonac. Apoi m-am dus la închisoare. De-a lungul străduței din fața porților era lume multă care dormise pe jos, pe trotuar. Femei de la țară cu fuste lungi negre sau închise la culoare, cu broboade pe cap, cu coșuri sau pachete legate cu sfori groase, bătrâni cu cioareci, opinci și pălării țuguiate, zeci de oameni care așteptau în tăcere, neliniștiți, să se deschidă porțile. Am fost foarte impresionată de atitudinea acestor oameni umili și răbdători, prea speriați pentru a vorbi între ei.

Am așteptat și eu vreo câteva ceasuri, dar revolta mocnea în mine și creștea. Mi se părea o bătaie de joc din partea autorităților de a ține acești oameni nedormiți ore și ore în fața închisorii, spre a-i umili și mai mult.

Atunci, într-un moment de nebunie poate, eu, singura orășeancă, m-am repezit în poarta închisorii și am bătut în ferestruica de lemn care servea de comunicare cu exteriorul. Era o poartă dublă, înaltă și solidă, în stare să reziste unui asalt.

La bătaia mea repetată nu s-a mișcat nimic. Exasperarea mea crescând, am început să bat cu pumnii în poartă, așa, fără oprire.

După un timp s-a deschis oblonul.

– Ce vrei ? De ce bați ?

– Vreau să vorbesc cu comandantul.

– Așteaptă.

Și porțile s-au deschis ca prin minune, ca la un sesam. Am intrat. Dar imediat s-au și închis la loc în urma mea. Acum mă aflam singură în închisoare. Dar nu m-am temut. În fața mea se aflau în linie câțiva bărbați în uniformă, sperând poate să mă sperie, ori măcar să mă intimideze. Dar eu, tot mai înfuriată, aproape că am țipat :

– Cine este comandantul, că până la Dumnezeu te mănâncă sfinții !

A urmat un moment de încremenire generală. Cei câțiva bărbați în uniformă se uitau fix la mine cu ochi sticloși. Unul dintre ei spuse:

– Eu sunt comandantul. Ce doriți ?

– Doresc să fiu lăsată să intru la vorbitorul la care am fost convocată, nu ținută ore în șir pe marginea trotuarului, ca de altfel toți acești oameni nenorociți care nu îndrăznesc nici să respire, spusei eu cu vocea ridicată.

– Așa dar, dumneata îndrăznești ? Nu ți-e frică de repercursiuni ?

– Nu, e un drept pe care mi l-ați dat, și pe care trebuie să mă lăsați să mi-l exercit în mod civilizată. Nu ne-ați chemat pentru a ne teroriza. Ce pot risca ? Să mă închideți și pe mine ? Nimic nu vă împiedică. Nici de asta nu-mi este frică. Aproape că țipam.

Au vorbit între ei. Cred că m-au crezut nebună, sau că am o criză de paranoia. De altfel eu singură mă credeam pradă unui act de disperare, pe care-l alimentam montându-mă din ce în ce mai mult.

– Lăsați-o să intre, zise comandantul.

M-am întors să-mi iau pachetul. Oamenii mă priveau cu ochii căscați de mirare. În urma mea bătrânele și bătrânii veniți să-și vadă copiii au făcut “coadă” și au intrat unul câte unul.

Soțul meu era slab și palid, dar nu disperat. Se resemnase să aștepte sfârșitul acelei condamnări nedrepte, pare-se încadrați în lotul Benteiu, pentru complot contra statului și ordinii socialiste, el, care era un idealist, un umanist care concepea ideatic o mai bună organizare a unui stat viitor.

Peste un an-doi, m-a căutat din partea lui cineva care a stat un timp cu el în închisoare, ca să-mi aducă vești și poezii concepute de el, învățate pe dinafară și care circulau cu alfabetul morse printre deținuți, întocmai ca și poeziile lui Radu Gyr, Nichifor Crainic Aurelian Benteiu și ale altora. Era Eugen Otparlik, care a zăcut zece ani prin închisorile comuniste, el și soția lui Eugenia Roșca, pentru legionarism.

După Vorbitorul de la închisoarea de la Oradea, Gil Mănescu a fost mutat din nou la Aiud și n-am mai primit nici o veste până când a venit acasă, după zece ani de reclusiune. Abia acum, văzut în mediul lui natural, în afara grațiilor reale ale închisorii, mi-am dat seama de totala schimbare a

caracterului lui, aducând cu el gratiile invizibile ale unei izolări care l-a rupt definitiv și iremediabil de viața lui socială și culturală. Mi-a povestit atunci că scena nebuniei pe care am jucat-o eu a fost unică în analele închisorii, și vorbeau toți, gardieni și deținuți, cu haz și cu respect despre curajul nesăbuit al unei singure femei față în față cu securitatea.

..... (fragment)

6

Dragă Strogotzki,

Am dat de cartea ta de vizită în mapa cu manuscrisul ce l-am găsit împreună în tren. Probabil că mi-ai dat-o atunci și a rămas în mapa aceea. Cartea am publicat-o, cu modificări neesențiale de ortografie. Nu m-am atins de stilistică, gândind că poate avea vreun sens ascuns, pe care nu l-am descifrat. Poate ai văzut-o și ai citit-o.

N-am aflat nimic despre auroarea sau posesoarea manuscrisului. Nu știu ce s-ar fi putut întâmpla cu ea. Mi-am spus că dacă mai trăiește îmi va da un semn de viață prin editura care a publicat cartea. Nu pot să cred că a dispărut așa, ca o umbră, pentru totdeauna.

Al tău coleg și prieten,

Coconeia